

TRÄ- OCH METALLSLÖJDSAL

Datum: 2011-08-01

Bakgrund

I Läroplan för grundskolan Lgr 11 står det att. ”Slöjdande är en form av skapande som innebär att finna konkreta lösningar inom hantverkstradition och design utifrån behov i olika situationer. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativitet, och stärker tilltron till förmågan att klara uppgifter i det dagliga livet.

Eleverna ska ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla idéer, överväga olika lösningar, framställa föremål och värdera resultat. På så sätt ska undervisningen bidra till att väcka elevernas nyfikenhet att utforska och experimentera med olika material och att ta sig an utmaningar på ett kreativt sätt.”

Allmän beskrivning

I Lgr 11 står vidare att:

Årskurserna 1-3 Enkla former av några hantverkstekniker, till exempel metalltrådsarbete, sågning och tovning.

Årskurs 4-6 ska bl. a Några former av hantverkstekniker, till exempel virkning och urholkning.

Årskurs 7-9 Metall, textil och trä, deras kombinationsmöjligheter med varandra och med andra material, till exempel nyproducerade och återanvända material.

Handverktyg, redskap och maskiner, hur de benämns och hur de används på ett säkert och ändamålsenligt sätt.

Utvecklade former av hantverkstekniker, till exempel gjutning, vävning och svarvning.

Trä- och metallslöjdsämnet bör kunna samverka med andra ämnen som textilslöjd, bild, musik, NO-ämnen och teknik.

Förslag till åtgärd

Storleken på lokalen bestäms av storleken på skolan och vilka andra behov skolan har av lokalerna. Vid 16 elevarbetsplatser kan ca 100 kvm stor sal vara ett riktmärke. I denna yta kan målarrum och lödrum ingå. Virkesförråd kan vara i eller i anslutning till salen.

Placera lokalen i byggnaden så att virke lätt kan transporteras in i virkesförrådet.

Spånsug placeras i separat ljudisolerat/brandklassat utrymme vid fasad med spränglucka ut i det fria. Salen kompletteras med ett luftrenande filter.

Om det finns önskemål att samla bullrande maskiner i ett eget rum för att hålla salen renare och tystare bör det finnas glaspartier mellan rummen så att läraren kan ha uppsikt över elevernas arbete. Maskinrummet kan innehålla alla maskiner vilket medför att slöjdsalen inte innehåller några maskiner som kräver extra säkerhet. Salen kan då användas av fler verksamheter som t ex fritids.

Om man väljer maskinrum så är det viktigt att det finns många och välplacerade nödstopp i salen och även i maskinrummet. Med hjälp av glasning skapas nödvändig uppsikt mellan rummen för tillsyn.

Målardelen kräver vatten, tåliga material på golv och väggar samt gipsavskiljare till avloppet.

Om lödrum skall finnas bör det ha lämplig golv- och väggbeklädnad t ex granitkeramik. Väggen kan också kläs med kakel, mineritskiva eller cementbaserad skiva typ Ivarit Unito eller Aquapanel. Lödbord ska ventileras med kåpa. Om skolan önskar sig gasol ska gasolskåp placeras vid yttervägg och ventileras i fasad. Placera nöddusch tillgängligt och väl synlig. Väggbeklädnad kan vara träpanel eller plywood. Gardiner är inte lämpligt att ha i rummet. Tänk på akustiken i rummen så att ljudet dämpas så mycket som möjligt. Se även Akustik referensen.

Anpassa elinstallationer till salens utrustning.

Exempel på inredning och utrustning:

- nödstopp för maskiner med nollspännings utlösare och låsbar kontaktbrytare
- nöddusch
- engångsögonduch
- luftrenande filter
- spånsug som uppfyller Sprängämnesinspektionens krav
- el-jojo ovanför arbetsbänkar
- gasolskåp ventilerad i fasad
- ett låsbart plåtskåp för handverktyg
- skåp från golv till tak eller plats för elevernas alster
- verktyg på väggar eller i skåp
- c:a 16 -20 elevbord/hyvelbänkar (med reglerbar höjd) med tillhörande pallar per sal
- bandsåg (lärarförberedelsemaskin)
- rikt- och planhyvel
- pelarborrmaskin
- bordssvarv från årskurs 6
- kontursåg/figursåg
- verktygsslip som placeras nära vatten
- handhållna maskiner som skruv- och bormaskin
- dator placeras i skyddat läge

Filer som renar luften

Säkerhet

För säkerhetsavstånd för respektive maskin; ta del av bestämmelser i AFS och för varje maskins egna säkerhetsföreskrifter.

Centrala nödstoppar skall placeras på lämpliga ställen i lokalen.

Utrymning

Som komplement till larmdon skall blyxtljus finnas m.a.p bullrande maskiner.

Litteratur:

Säker arbetsmiljö i trä- och metallslöjd, Harry Arvidsson, Svante Johansson (ISBN 91-646-1630-4)

Föreskrifter som kan vara tillämpliga finns i följande (som hittas under bla "träbearbetning" och "damm"):

AFS 2000:3, Hygieniska gränsvärden och åtgärder mot luftföroreningar

AFS 2009:02, Arbetsplatsens utformning

AFS 1988:6, Trämögel

AFS 1998:6, Bekämpningsmedel.

Objektreferenser:

Smedshagsskolan (liten sal)

Sjöstadsskolan

Mariaskolan trä- och metallslöjdssal F-9

Hjulstaskolan

Sturebyskolan

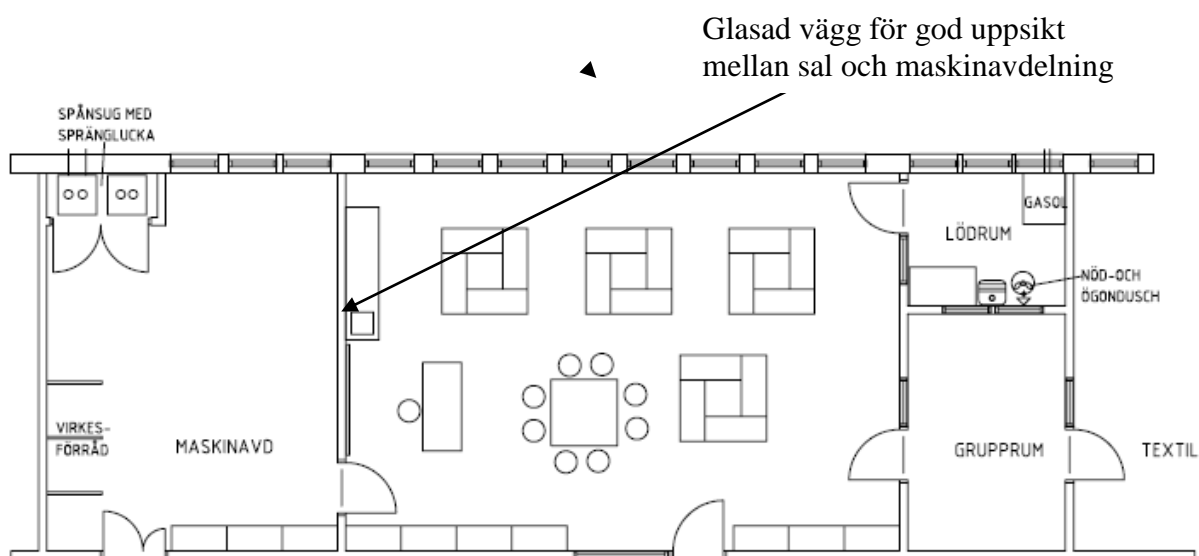
Alvik Hus G enkel träslöjdssal

Vällingbyskolan (Alla säkerhetsavstånds beaktade)

Enskedeskolan F-9

Örbyskolan F-6 (äldre välfungerande sal)

Principskiss:

EXEMPEL PÅ TRÄ-METALLSLÖJDSSAL

SISAB:s enhet för lokalutveckling har det samordnande ansvaret för Referenser. Om du har synpunkter på Referenser, kontakta [Lokalutveckling](#).